

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
імені В.І. ВЕРНАДСЬКОГО

ІНСТИТУТ АРХІВОЗНАВСТВА

БІЛЕЦЬКИЙ Олександр Іванович (02.11.1884 – 02.08.1961) –
літературознавець, академік АН УРСР (1939), АН СРСР (1958)

Фонд № 44

Опис №1
документів особового походження
за 1948 – 1965 рр.

Київ – 2011

Передмова

Білецький Олександр Іванович – учений у галузі літературознавства, мистецтвознавства, академік АН УРСР (1939), віце-президент АН УРСР (1946–1948), академік АН СРСР (1958), Заслужений діяч науки УРСР (1941) народився 2 листопада 1884 р. в Казані (нині Російська федерація) в сім'ї ґрунтознавця.

У 1907 р. вчений закінчив історико-філологічний факультет Харківського університету. З 1912 р. працював приват-доцентом кафедри російської мови та літератури Харківського університету. У 1918 р. захистив магістерську дисертацію на тему: “Епізод з історії російського романтизму. Російські письменники 1830–1860 рр.”. З 1920 р. – професор Харківського університету. У 1937 р. Президія АН СРСР надала О. І. Білецькому учений ступінь доктора філологічних наук без захисту дисертації за сукупністю праць. Протягом 1939–1941 рр. та з 1944 р. і до кінця життя О. І. Білецький працював на посаді директора Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка. З 1957–1961 рр. – головним редактором журналу “Радянське літературознавство” (нині “Слово і час”).

Науковий доробок вченого включає понад 500 робіт. Першою вагомою публікацією була розвідка “Легенда про Фауста у зв'язку з історією демонології” (1911–1912). Значна частина його робіт присвячена проблемам розвитку давньої української й російської літератур починаючи з епохи Київської Русі. Досліджуючи українську літературу О. І. Білецький вперше поставив питання про її світове значення в роботах “Шевченко та світова література” (1939), “Світове значення творчості Шевченка” (1951), “Світове значення І. Франка” (1956), “Українська література серед інших літератур світу” (1958). У численних працях вчений всебічно проаналізував спадщину І. Котляревського, Г. Квітки-Основ'яненка, Марка Вовчка, Т. Шевченка, І. Нечуя-Левицького, Панаса Мирного, Лесі Українки, П. Тичини та ін.

Праці О. І. Білецького з історії української літератури, його теоретичні розвідки та біографічні нариси стали вагомим внеском у розвиток українського літературознавства. Він одним із перших проаналізував українську літературну традицію в рамках світових літературних процесів, визначив її місце серед інших літератур світу.

Помер О. І. Білецький 2 серпня 1961 р. у Києві. На честь вченого було названо премію в галузі літературної критики.

Документи особового походження О. І. Білецького надійшли до Інституту архівознавства НБУВ 2 грудня 1974 р. від видавництва “Наукова думка” у кількості 10 справ. Переважно це машинописні варіанти наукових праць О. І. Білецького, що вийшли друком.

Внаслідок науково-технічного опрацювання документів особового походження О. І. Білецького було сформовано один опис, що містить 13 справ загальною кількістю 16 документів. Крайні дати документів 1948–1965 рр.

В середині опису справи розміщені за хронологією. Мова документів якщо вона не українська, вказується у заголовку справи. Фізичний стан документів задовільний.

Справи № 1–12 – наукові праці вченого. Справа № 13 – клопотання О. І Білецького на посаді керівника кафедри російської літератури Київського державного університету (розміщена в кінці опису).

Розрізнені документи О. І Білецького (рецензії, листування, фотодокументи, книги з дарчими написами, збірник на пошану Білецького О. І., статті) зберігаються в фондах особового походження Інституту рукопису НБУВ, в Центральному державному історичному архіві України. Документи, що містять більш детальну інформацію про життя, основні напрями діяльності О. І Білецького та його наукові праці знаходяться на державному зберіганні в архіві Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка.

Передмову склала
м.н.с. відділу археографії
Червень 2011 р.

Н. А. Наумова

НАН України
НБУВ
Інститут архівознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Інституту
архівознавства
Л.М. Яременко
“ ” _____ 2011 р.

Ф № 44
Опис № 1
документів особового походження
академіка АН УРСР
О. І. Білецького
за 1948 – 1965 рр.

№ з/п	Заголовок справи	Крайні дати	Кіл-ть аркуші в	При- мітки
1	2	3	4	5
1.	Великий русский писатель Н. В. Гоголь. Стаття. Автограф, машинопис з редакторськими правками. Мова рос. 1 док. Опубл.: Вісник АН УРСР. – К., 1952. –№ 4.	1952	25	
2.	Передовая общественность России во второй половине XIX и начала XX вв. в борьбе за украинскую демократическую культуру. Доповідь. Машинопис з редакторськими правками. Мова рос. 1 док.	1954	34	
3.	Українське літературознавство за сорок років (1917–1957). Монографія. Машинопис з редакторськими правками. 1 док.	1957	78	

Опубл.: Вид-во АН УРСР. – К., 1957. –
64 с.

1	2	3	4	5
4.	Українська література серед інших слов'янських літератур. Доповідь. Машинопис з редакторськими правками і авторським підписом. 1 док., 2 прим. Опубл.: IV Міжнародний з'їзд славистів. Доповіді. Вид-во АН УРСР. – К., 1958. – 48 с.	1958	103	
5.	Павло Миколайович Попов. Біографічний огляд. Машинопис з редакторськими правками. Додаток: рецензії на біографічний огляд Сухобрус Г. С., Шолом Р. Я. 3 док. Опубл.: Вид-во АН УРСР. – Серія “Вчені Української РСР”. – К., 1961. – 32 с.	1961	58	
6.	Зібрання праць у п'яти томах. Том 1. «Праці з питань давньої української та російської літератур». Додаток: вступна стаття М. К. Гудзія. Частина 1. Машинопис з редакторськими правками. Мова рос., укр. 1 док. Опубл.: К.: Наукова думка, 1965. – 524 с.	1964	194	
7.	Те саме. Частина 2. 1 док.	1964	249	
8.	Те саме. Частина 3. 1 док.	1964	219	
9.	Зібрання праць у п'яти томах. Том 2. «Українська література XIX – початку XX століття».	1965	271	

Частина 1.
 Машинопис з редакторськими правками.
 Мова рос., укр.
 1 док.
 Опубл.: К.: Наукова думка, 1965. – 671 с.

1	2	3	4	5
10.	Зібрання праць у п'яти томах. Том 2. «Українська література XIX – початку XX століття». Частина 2. Машинопис з редакторськими правками. Мова рос., укр. 1 док.	1965	229	
11.	Те саме. Частина 3. Машинопис з редакторськими правками. Мова рос., укр. 1 док.	1965	268	
12	Те саме. Додаток: проспект зібрання праць у п'яти томах. Частина 4. Машинопис з редакторськими правками. Мова рос., укр. 2 док.	1965	108	
13	Клопотання Білецького О. І. керівника кафедри російської літератури, професора, дійсного члена АН УРСР щодо фінансування наукової діяльності Капустіна В. А. Автограф. Мова рос. 1 док.	1948	1	

До даного опису внесено 13 (тринадцять справ), з № 1 до № 13, загальною кількістю 16 документів.

Опис склала

м.н.с. відділу археографії
Червень 2011 р.

Н. А. Наумова

Аркуш-засвідчувач опису № 1

У даному опису пронумеровано 6 (шість) аркушів.

м.н.с. відділу археографії.

Н. А. Наумова